

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«تبيين

نقشه

راه توسعه

رشته مقاطع

دانشگاهی»



«برای ترسیم نقشه راه توسعه رشته مقاطع دانشگاهی»

باید در مورد:

❖ وضعیت رشته مقاطع دانشگاهی

❖ روند توسعه رشته ها

❖ روش توسعه مقاطع تحصیلی

براساس مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، سند چشم انداز

۱۴۰۴ و افق ۱۴۴۴

بحث شود

خالی بودن ذهن در مورد موضوع مورد بحث و لذا:

- ❖ ملاحظه روند رشد در ۱۴ سال گذشته.
- ❖ ارزیابی روند فعلی توسعه رشته ها.
- ❖ بررسی وجود شکاف احتمالی بین روند رشد و اسناد بالادستی.
(مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، سند چشم انداز ۱۴۰۴ و افق ۱۴۴۴)
- ❖ جستجوی راه های تئوری و عملی برای پرکردن شکاف های موجود با در نظر گرفتن فن آوری روز.

امری الزامی است.

توسعه آموزش علوم پزشکی

جریانی **چند بعدی** است که مستلزم تغییرات اساسی در:

✓ ساختار آموزش علوم پزشکی و

✓ رشد سریع دانش برای حفظ و ارتقاء سلامت مردم

✓ با در نظر گرفتن عدالت اجتماعی، تعادل اقتصادی و سطح فرهنگی

✓ امکانات موجود

بیم نگاهی به توسعه رشته مقاطع تحصیلی بر اساس آمار و ارقام رسمی معاونت آموزشی در طی چندین سال گذشته داشته باشیم:

آیا بر اساس آمار و ارقام

1) همخوانی با معیارهای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و سند چشم انداز ۱۴۰۴؟

2) همخوانی با افق ۱۴۴۴ با در نظر گرفتن پیشرفت سریع و سرسام آور فن آوری؟

”بدیهیات“

برای ساماندهی و توسعه رشته مقاطع، معاونت آموزشی الزام به جهت گیری در:

- برآورد نیاز به نیروی انسانی (رشد بعضی و محدود کردن بعضی رشته ها)
- توجه به هزینه آموزش نیروی انسانی
- تضمین کیفیت آموزش با توجه به سلامت محور بودن آموزش پزشکی از طریق اعتبار بخشی
- توجه به فن آوری
- لحاظ کردن نسبت تربیت بومی به غیر بومی

تعداد دانشگاه/دانشکده‌های موجود (دولتی و آزاد)

۵۰	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
۱۷	دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
۹۳	واحدهای علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی
۶۵	دانشکده پزشکی (دولتی و آزاد)**
۴۵	دانشکده دندانپزشکی (دولتی و آزاد)*
۲۵	دانشکده داروسازی (دولتی و آزاد)
$۱۰۱ + ۹۱ = ۱۹۲$	دانشکده پرستاری مامایی (دولتی و آزاد)

* در کل اروپا ۲۰۰ دانشکده دندانپزشکی وجود دارد

** متوسط تعداد دانشکده‌های پزشکی کشورهای اروپایی حدود ده دانشکده به ازای هر کشور است

تاسیس دانشکده / دانشگاه علوم پزشکی از
سال ۱۸ تا کنون

۷	دانشگاه علوم پزشکی
۱۷	دانشکده علوم پزشکی
۲۱	دانشکده دندانپزشکی
۷	دانشکده داروسازی
۳۸	دانشکده پرستاری

تعداد رشته/ مقطع/ محل راه اندازی شده از سال ۱۳۸۸

۱۸۰	کاردانی
۳۵۷	کارشناسی
۵۴۲	کارشناسی ارشد ناپیوسته
۳۷	دکتری عمومی
۲۶۳	دکتری تخصصی
۲۶۲	Ph.D

تعداد رشته/ مقطع/ محل موجود

۶۹۰	کاردانی
۸۵۰	کارشناسی
۸۷۰	کارشناسی ارشد ناپیوسته
۱۰۴	دکتری عمومی
۷۵۴	دکتری تخصصی
۷۴۴	Ph.D

رشد تعداد دانشجوی به تفکیک رشته از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷ فقط بخش دولتی

مشغول به تحصیل (دولتی)											رشته
در صد رشد	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱	۹۰	۸۹	۸۸	
۱۱۷	۴۸۵۹۶	۴۵۰۱۴	۴۱۶۹۶	۳۸۴۸۸	۳۴۷۸۵	۳۲۱۰۸	۲۹۵۰۹	۲۷۶۱۴	۲۵۱۰۸	۲۲۳۸۱	پزشکی
۱۲۰	۱۲۷۰۴	۱۲۲۱۹	۱۱۷۵۲	۱۱۱۲۶	۱۰۰۶۰	۹۱۹۶	۸۰۰۰	۷۱۱۵	۶۱۲۵	۵۷۶۸	دندانپزشکی
۱۱۶	۱۰۴۸۸	۹۹۲۱	۹۳۸۴	۸۹۸۸	۸۰۵۲	۷۵۹۳	۶۹۲۳	۶۲۳۱	۵۴۸۴	۴۸۴۲	داروسازی
۱۰۰	۲۳۳۹۹	۲۱۳۹۵	۱۹۵۶۲	۱۸۶۴۱	۱۷۱۲۴	۱۶۴۴۶	۱۴۶۹۷	۱۳۴۱۱	۱۲۵۶۴	۱۱۷۶۳	پرستاری
۱۵	۴۵۰۱	۴۵۹۸	۴۶۱۰	۴۹۳۲	۵۰۸۹	۵۱۱۹	۴۸۹۹	۴۷۰۰	۴۵۱۸	۳۹۵۰	مامایی

در مجموع ۵۵۰۰۰ دانشجوی پزشکی در حال تحصیل در کشور وجود دارد
 در مجموع ۱۴۵۰۰ دانشجوی دندانپزشکی در حال تحصیل در کشور وجود دارد
 در مجموع ۱۱۰۰۰ دانشجوی داروسازی در حال تحصیل در کشور وجود دارد
 در مجموع ۵۰۰۰۰ دانشجوی پرستاری در حال تحصیل در کشور وجود دارد
 در مجموع ۹۰۰۰ دانشجوی مامایی در حال تحصیل در کشور وجود دارد

معاونت آموزشی در چندین سال گذشته

□ دست به مداخله بزرگی در آموزش عالی زده است تا از مداخلات

مقطعی و بدون لحاظ کردن همه جوانب کارشناسی آن مصون

بماند چه هر گونه مداخله غیر اصولی، امکان برنامه ریزی صحیح را

از معاونت آموزشی می گیرد. مبنای این مداخله بزرگ تا حال:

- سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ (جایگاه اول علمی و فناوری در سطح

منطقه با تکیه بر جنبش نرم افزاری و تولید علم و ...)

- برنامه پنج ساله توسعه چهارم و پنجم

- بار مشکلات سلامت و

- نیز روند توسعه رشته مقاطع در دانشگاه های برتر جهان

○ تا نقشه راه توسعه همه رشته ها تا پایان

سال ۹۸ ترسیم شود:

- تهیه و به روز رسانی سند تفصیلی نقشه جامع علمی و سلامت دربرش کشوری و برش مناطق آمایش.
- توسعه رشته گروه ها و مقاطع مرتبط در اولویت در زمینه علوم پایه بالینی، طب پیشگیری و حاکمیت نظام سلامت
- رشته های بین رشته ای و وابستگی آنها به دانش و فن آوری راتدوین و تبیین نماید
- تاسیس دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی

✘ اما آیامداخلات سیاسی غیر کارشناسی شده اجازه

مداخله

اصول با میدهید؟

در افق ۱۴۴۴ به خردورزی و تمسک به دانش و تجارب عقلانی تاکید شده است.

• حدود ۲۰٪ از بندهای آن روی مقوله آموزش و سلامت اشاره دارد و:

- ✓ گزینش مدیران عامل، راستگو و پاسخگو
 - ✓ تربیت نیروی انسانی توانمند، خلاق و مسئولیت پذیر
 - ✓ حمایت فزاینده از موسسات و شخصیت های علمی در تولید علم نافع
 - ✓ ارتقاء دانش های مهارتی و توسعه شبکه های علمی، فن آوری و نوآوری
 - ✓ توسعه علوم بین رشته ای و پژوهش های چند رشته ای بدیع و مفید
- مورد تاکید قرار گرفته است و تبدیل ایران به قطب علمی - فن آوری و پنجمین کشور پیشرفته جهان در تولید دانش، علم و فن آوری از آرمان های بلند افق ۱۴۴۴ است.

چالش های تبیین نقشه راه در ارتباط با پیشرفت سرسام آور فن آوری؟

۱- انقلاب تکنولوژی و بیوتکنولوژی و انفجار

اطلاعات

پیشرفت فن آوری بسیار سرسام آور، سریع و غیر
قابل پیش بینی است و مثل انقلاب کشاورزی و
صنعتی ده ها و صدها سال برای تغییرات وسیع و

بنیادین ایجاد

۲- از نوع ارتباطات انسان با مقوله بیوتکنولوژی و تکنولوژی اطلاعات چندین وضعیت مهم حاصل می شود که تامل و تدبر در آنها شاید فقط بتواند سوالات ما را فربه تر بکند بدون آنکه پاسخ ما را دربرداشته باشد:

❖ انسان آگاه و مسلط بر دستگاه های حاوی اطلاعات وسیع، عمیق پزشکی و توانمند در بکارگیری مناسب آنها در سلامت مردم

❖ انسان گم شده در بین این همه اطلاعات و ناتوان از بکارگیری مناسب ابرهوشمندها

❖ ابر هوشمند مسلط بر انسان ناتوان (دستگاه های فوق باهوش ممکن است بدن انسان ها را مهندسی نماید . احساسات او را به طرز عجیبی با دقت تحت اختیار بگیرد و عملاً بر او مسلط شود!)

3-انقلاب صنعتی خط تولید آموزش را به

ارث گذاشت و کلاس های درس، میز و صندلی و

آزمایشگاه و تشریح را با خود به ارمغان آورد بنظر می رسد:

انقلاب رایانه ای این مدل را ورشکسته خواهد کرد و در حال

حاضر **ما جایگزین استاندارد برای مدل سنتی بر**

جای مانده از انقلاب صنعتی نداریم!

4- در روند ۵۰ سال آینده آیا مدیران آموزشی باید
تفکر سخت افزاری داشته و دنبال ساختن ساختمان
ها و اطاق های تدریس بیشتر و پردیس وسیع
تردانشگاهی باشند و یا باید تفکر نرم افزاری داشته
باشند و یا هر دو نوع تفکر برای توسعه ساختاری
دانشگاه ها لازم است و اگر چنین است نسبت بین این
دو چقدر باید باشد!؟

5- در روند ۵۰ سال آینده، ساختار دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی با در نظر گرفتن ایندکس های زیر چگونه خواهند بود؟!

- ابررایانه های فوق هوشمند
- آموزش چند بعدی مجازی
- اساتید با برد آموزش تئوری و عملی جهانی
- جهانی شدن آموزش تئوری و عملی
- رشته های بین رشته ای ادغام یافته
- کتابخانه های هوشمند
- مفاد آموزشی متناسب زمان

6- انتخاب رشته توسط فرد و موسسات برای

متقاضیان بر چه اساسی خواهد بود؟

در حال حاضر رشته _ محل بر اساس فاکتورهایی مثل نمره در مقایسه با دیگران؛ بومی بودن و یا نبودن؛ سرزمین آمایش، علایق فرد و ... و در هر حال در مشورت با فرد ۱۸ ساله صورت می گیرد!

سنی که فرد در آن تصور واقعی از توانایی ها و ضعف های خود و اصول موفقیت در رشته انتخابی خود ندارد.

پس آیا می شود: در انتخاب رشته _ محل به ابررایانه های هوشمند اعتماد

کرد؟!

7- انفجار اطلاعات فیلتر کردن را غیر ممکن می کند و انتخاب نوع اطلاعات دریافتی در همچون حالتی برای انسان سخت تر خواهد بود.

وقتی **اطلاعات پزشکی رشد تصاعدی** داشته باشد و حافظان سلامت مردم با رگباری از اطلاعات و یا موقعیت های کاملاً غیر منتظره روبرو شوند و نتوانند آن را جذب و تحلیل نمایند معلوم نیست چه واکنشی نشان خواهند داد چون در دنیایی خواهند زیست که **عدم قطعیت** ویژگی بارز آن است.

وقتی نشود به گذشته خود و دستاوردهای خود اعتماد داشت به چه چیزی باید در آموزش نسل جدید در مباحث علمی

حافظان سلامت باید:

- به شدت انعطاف پذیر و نه فریز شده باشند.
- تعادل احساسی بالایی داشته باشند.
- بجای رفتن سراغ خاطره ها باید بکرات از آنها دست شسته و یاد بگیرند که با ناشناخته ها انس بگیرند.
- در این **شرایط بی ثبات** این فقط دانشجو نیست که نیاز به آموزش مداوم داشته باشد بلکه استاد هم باید پیوسته در حال آموختن باشد چون استاد محصول سیستم آموزشی قدیمی است که زیر رو شده است و نمی شود به گذشته او و دستاوردهایش اعتماد کامل داشت.

8-در حال حاضر دانشگاه ها روی پر کردن مغز دانشجویان با اطلاعات خاصی متمرکزند اما با پیشرفت سریع تکنولوژی اطلاعات و بیوتکنولوژی نمی دانیم استاد چه چیزی را باید به دانشجویان یاد بدهد؟

❖ توانائی نحوه گزینش اطلاعات

❖ تفکر انتقادی

❖ مهارت های لازم در هر رشته

❖ تغییر نگرش

❖ اخلاق ارزش های انسانی

❖ گفت و گو، ارتباط و همکاری با نوع بشر

❖ خلاقیت

ولی آیا ممکن است ابر رایانه ها جای استاد را در این مقوله ها بگیرد و او را به

9- مادقیقا نمی دانیم جهان ۱۴۴۴ چگونه جهانی

است؟

+ پیشرفت در علوم پایه و بالینی به چه گستردگی و در چه عمقی خواهد بود؟

+ ارتباط بین انسان ها و تعامل بین پزشکان و گروه حافظ سلامت مردم و مردم چگونه خواهد بود؟

+ آیا تکنولوژی قادر به مهندسی کردن بدن، مغزها و ذهن ها خواهد بود یا نه؟

+ ماشین های خاطره ساز علمی در بعد تئوری، نگرش و مهارتی خواهیم

آیا تکیه بر تکنولوژی قمار خطرناکی است؟ و تیغ دو

لبه ای را نمی ماند که **گاه بر له و گاه بر علیه**

اوست و ممکن است باعث صدمات جبران ناپذیری

شود؟! یا نه کار را آنچنان بر او تسهیل خواهد نمود که

به آرامش و امنیت کامل خواهد رسید؟!!

❖ آیا ممکن است بدون رفع ابهامات و داشتن پاسخ پرسش

های مطرح شده؛ توسعه آموزش پزشکی متناظر با افق

۱۴۴۴ را تبیین نمود؟!؟!؟!!

❖ باید اذعان کنم که پاسخی در حال حاضر به این پرسش

های فربه ندارم؟!؟!?!?

چه باید کرد

د؟



با سپاس از توجه شما